

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrta leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrta leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Deželni zbori.

Kranjski deželni zbor.

(10. seja 6. dec.) C. kr. deželni predsednik odgovarja na interpelacijo zaradi ceste od Ljubljane do Kočevja, rekoč, naj se ta reč deželnemu odboru prepusti. Glede interpelacije o mostu čez Kolpo pravi, da je stvar lokalna, da pa bi jo vlada podpirala.

Baron Apfaltrern poroča v imenu cele zbornice, katera se je bila prejšnji večer kot odsek konstituirala o Pet. Kozlerjevem nasvetu. V svojem govoru poudarja, kako žuga deželi nevarnost, da bode zopet z davki preobložena, ker se postava od 24. maja 1869 krivo tolmači in fiskalično razlaga. Nasvetuje, naj vlada komisije opomni, da po pravičnosti postopajo in naj vlada sama za blagost dežele skrbi.

Kramarič pravi, da se okolo Semiča in Črnomlja ceni tako visoko, da cené vinograde oral na 35 gl. To bi se odpustilo drugim gospodom, če so tako neumni, kateri niso nikoli matike videli, ali tacemu gospodu, kakor je g. Zavinišek, ki se tudi z gospodarstvom peča, ne more tega odpustiti.

Zavinišek se brani, da kot ud cenilne komisije nij bil noben vinograd na 35 gl. oral cenjen, temuč največje cenilo je 29 gl.

Langer pa nasprotuje Zavinišku in dokaže, da se na Dolenjskem, kjer slabše vino raste in so stroški veliki, noben vinograd čez 15 gl. ceniti ne sme.

Zagorec toži revščino dolenjskih vasi; kako se grunji prodajajo, katerih je on „sam nekoliko kupil“, in nasvetuje, naj komisija nosi soboj oči in srce kadar ceniti hodi.

Potem se odsekov nasvet sprejme. Auersperg obeta, da bode vlada na to stvar poseben ozir imela.

Preide se k dnevnemu redu. Sprejme se:

Poročilo cestnega odseka o postavi, kako naj se napravljajo in vzdržavajo javne ne cesarske (ne erarne) ceste in pota.

Poročilo deželnega odbora o napravi in vzdržavanju dovoznih cest k železnocestnim postajam.

Poročilo deželnega odbora zaradi tega, da bi se oklicala vozna cesta k kolodvoru Trata pri Škofji loki za skladno cesto, in da bi se Črnska cesta pri Kamniku deloma opustila kot skladna cesta, proti temu, da se občinska cesta na desnem bregu Bistrice med Kamnikom in Stranjami vrsti med skladne ceste.

Poročilo združenih odsekov o delovanju deželnega odbora in finančnega, zaradi postavne uravnave denarnih razmer kranjskega zemljišno-odveznega zaklada z državo.

Poročilo občinskega odseka o predlogu poposlanca g. dr. Razlaga in sodrugov o premembi splošnega vojnega zakona glede na enoletne prostovoljce.

Poročilo finančnega odseka o proračunu za sirotinski zaklad vojvodstva Kranjskega za leto 1873.

Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu za sirotinski zaklad v vojvodstvu Kranjskem za leto 1871.

Poročilo finančnega odseka o proračunu kranjskega deželnega zaklada za leto 1873.

Poročilo finančnega odseka o ustanovitvi sadjerejske in vinorejske šole na Slapu v Vipavski dolini.

Pri tej točki se uname živejša debata, katere so se udeležili Grabrijan, Barbo, Kramarič, dr. Razlag, Kromer, Kozler, dr. Bleiweis.

K deseti točki dnevnega reda, o ustanovitvi nižje kmetijske šole na Kranjskem, nasvetuje dr. Razlag, naj se v predlog, ki ga bode zbornica potrdila, postavi, da se ima ta za Dolenjsko potrebna šola pri Novem mestu osnovati in že do jeseni 1873. Dr. Bleiweis nasvetuje, naj se temu pristave besede: „če mogoče“, ob enem pa nasvetuje, naj se želja izreče, da bi eden velikih posestnikov na Dolenjskem blagovolil ceneje ali zastonj zemljišče za to prepustil. Se sprejme.

Poročilo gospodarskega odseka o nasvetu poslanca dr. Razlaga zastran Jelovice (sl. dež. zbor naj sklene vlado prositi, naj se obzir vzame na bližnje posestnike okolo Jelovice, ako bi se ta prodala, da jim bode mogoče po javni dražbi udeležiti se) se sprejme.

Grof Turn poroča v imenu gospodarskega odseka o Horakovem predlogu: naj deželni zbor sklene zahtevati od vlade postav, vsled katere bi se davki gospodarskih in založnih društev uravnali. Odsekovi nasveti se sprejmo.

Dr. Bleiweis poprime besedo, da bi z razlogi podprl svoj in 18 tovarišev nasvet poslanja adrese na cesarja: „Nalog ta nij težak, ako preudarimo kaj obsega adresa. Ona izrazuje svitlemu cesarju zvesto udanost slovenskega naroda, obžaluje, da ministerstvo še zmirom nij spolnilo pomenljivih cesarjevih besedi „naredite mir med mojimi narodi“; ona odkriva rane, ki so jih vsekale postave katere je državni zbor naredil, in svari pred novimi postavami, katere ministerstvo snuje. To je posnetek adrese. Če imamo toliko na srečo, dolžnost naša je, to povedati najvišjemu gospodarju odkritosrčno. Ako pa nekateri pravijo: čemu je treba za to adrese, saj bi se lahko naredila resolucija, vedeti treba, da je to dvoje. Adresa pride v roke cesarjeve, resolucija pa samo v roke ministrov, kjer se izgubi „ad acta.“ Ako se ugovarja, kaj bode adresa pomagala, moramo reči: koliko bode pomagala ne vemo, ali mi moramo svojo dolžnost storiti in besedo povzdigniti za narod slovenski, ki nas je sem poslal. (Dobro!) Govornik potem poudarja, da je federalizem edini pravi pot, po katerem je v Avstriji mogoče priti do miru in moči. Mi nismo protivniki ustave, a pač protivniki take ustave kakor je decembarska, ki je pot do pogube države. Mi ne perhoreciramo državnega zbora, temuč damo državi, kar je njene, a hočemo da se deželam da, kar je njihov. Dozdaj državni zbor nij bil tak, da bi bil pomiril narode. Govornik našteva škodljive postave rajsh-ratove. In zdaj se ministerstvo dogovarja s kolovodji svoje stranke, kako bi z direktnimi volitvami napravilo atentat na pravice deželnih zborov. Zoper to je dolžnost, da glas povzdignemo in ta glas vedno ponavljamo, kakor to delajo vsi Slovani v Avstriji in še oni Nemei, kateri so z nami vred na federalističnem stališču. — Dr. Bleiweis predlaga, da se smatra njegov nasvet kot nujen ter da se precej voli odsek, ki bode že jutri zboru poročal in nasvete stavil. Odsek se voli.

(11. (in zadnja seja) 7. dec. 1872.) Zapisnik se ne bere. Auersperg odgovarja na nekatere interpelacije. Preide se k dnevnemu redu. Prva točka je poročilo o loterijskem zajmu ali posojilu ljubljanskega mesta. Finančni odsek predlaga, naj deželni zbor izvoli skleniti, da se ljubljanskemu mestu dovoljuje nabrati loterijski zajem za 1½ milijon gl. proti temu, da je mestni zbor vsako leto dolžan dajati dež. zboru račun o porabi denarjev.

Dr. Razlag nasvetuje, da se ta zajem dovoli s tem pridržkom, da mora po prihodnjih volitvah ¾ občinskih odbornikov ljubljanskih pritrditi. On dokazuje, da tu kjer se velik dolg dela za mesto, v katerem zdaj samo ena stranka vlada, treba zločnosti. Vendar se dr. Razlagov nasvet ne podpira, temuč poročilo odsekovega en bloc pritrdi.

V imenu odseka postavljenega za pregled delovanjskih poročil deželnega odbora za leti 1871 in 1872 poroča Svetec. Iz tega poročila posnemljemo predlog:

Deželni zbor naj sklene, da se prošnja v prejšnjih sesijah sklenena, naj se napravi v Ljubljani pravna akademija eventualno vseučilišče s slovenskim učnim jezikom, ponavlja. Svetec poroča, da je bil ta predlog v odseku enoglasno (torej tudi od nemške strani) sprejet. Odsek je namreč tako-le preudarjal: Pri nas je treba da javni organi, uradniki, in drugi znajo popolnem slovenski jezik. Da se pa ta namen doseže, potrebno je, da se že v učilnicah slovenski uči, ker le potem si je mogoče jezik popolnem pridobiti v moč. Denašnji dan imamo tudi pomanjkanje uradnikov in sploh izobraženih ljudi. Temu je to krivo, ka morajo naši mladeniči daleč po svetu v tuja mesta na vseučilišča hoditi. Mnogi se zaradi stroškov odstraši, mnogi se v ubožnosti pogubi. — Odsekov nasvet se sprejme skoro enoglasno, še Kromer je glasoval zanj.

Kromer se oglasi k §. 9., napadujoč dr. Costo, da je v pravdi ljubljanskega mesta zaradi uredbe oskrbovalnih stroškov, ki jih ljubljansko mesto za svoje uboge bolnike plačuje deželni bolnišnici — zastopal enkrat mesto, enkrat deželo. Vname se precej strasten boj s Kromerjem, Costo, Bleiweisom in Horakom.

Kromer se dalje oglasi k §. 12. tega poročila o delovanju dež. odbora in strastno graja dr. Bleiweisa, da si je dal 500 gl. plačati za to, da je 3 mesece substituiral deželnega glavarja; naj bi bil rajši prosil za baronat. (Na ta insult nastane burno protivenje in hrup. Čujo se glasi Kromerju: „Das ist gemein!“ Situacija je bila mučna.)

Dr. Bleiweis konstatira, da nij prej, ko je deželnega glavarja namestoval nikdar nič zahteval, in tudi v tem slučaju nič. Da se mu je to dalo, o tem prosi, naj deželni glavar svoje poročilo da.

Deželni glavar Kaltenegger, tiho in medlo, kakor se vidi, jako iznenadjen po Kromerjevem strastnem insultu, ne vé prav, kako bi se obnašal. A v svojem precej obširnem, da si tihem govoru pové, da je on bil tisti, ki je nasvetoval, naj se dr. Bleiweisu da 500 gl. remuneracije. Kromerju nasproti pravi pa, da, ako je deželni odbor v tem slučaju dotični paragraf napak tolmačil in kaj sam določil, kar bi bil morda moral

pred celi zbor prinesiti, naj se deželnemu zboru opraviči.

Koncem je bilo celo sporočilo sprejeto.

Tretja točka: Poročilo občinskega zbora o predlogih deželnega odbora zaradi razdelitve: a) pašnika občine Ostrožno-Brdske, in b) pašnika mestne občine Ložke — ima poročevalec Murnik in nasvetuje v imenu občinskega odseka:

Slavni deželni zbor naj sklene: 1. Deželni odbor se pooblastuje, da sme županstvu mesta Lož dovoliti razdelitev občinskega pašnika med posamezne občine tako, da postane vsak lastnik njemu odmerjenega kosa in na njemu rastočega drevja s tem pridržkom, da ostane tudi odslej pravica paše skupna, ter da je vsak lastnik zavezan, na korist drugim občinom trpeti, da smejo rabiti do sedanje gonje ali kolovozi na njegovem kosu pašnika, in da smejo živino varovati in pasti — ali to dovoljenje sme podeliti le takrat, kadar bode županstvo to spolnilo, kar postava gledé razdelitve občinskega posestva in kadar bodo posebno vsi opravičenci se za razdelitev izrekli — 2. Deželnemu odboru se naroča, naj takrat, kadar izreče dovoljenje za razdelitev pašnika občine mesta Lož, to naznani zaradi regniranja ali vredbe paše c. k. deželni komisij za odvezo in vredbo zemljiških bremen. 3. Deželni odbor se pooblastuje, da sme občini Ostrožno-Brdske dovoliti, da se 816 oralov-490 kvadratnih sežnjev obsegajoči pašnik oziroma k temu spadajoči gozd 138 oralov 126 kvadratnih sežnjev razdeli s tem pogojem, da se gozd lesoreji odtegniti ne sme, ampak da se z njim ravnati mora tudi v prihodnje po gozdni postavi — ali to sme le takrat dovoliti, kadar bodo prošniki to spolnili, kar postava zahteva gledé razdelitve občinskega posestva in kadar bodo posebno vsi vpravičenci se za razdelitev izrekli. — Nasvet se sprejme.

Po nasvetu dotičnih odsekov se sprejmo dalje tudi brez ugovora:

poročilo finančnega odseka o razlozbi deželnega odbora zastran pobiranja in plačevanja deželne in zemljiško-odvezne zakladne doklade na vžitinske davke in terjanja dotičnih zaostankov;

poročilo finančnega odseka o odplačilu izrednih draginskih dokladov za leto 1872 za politične uradnike pri opravljenih servitutnega bremena iz za klada zemljiške odveze;

poročilo finančnega odseka o poročilu deželnega odbora o stanju opravil zemljiške odveze na Kranjskem;

poročilo finančnega odseka zadevajoče dovoljenje podpore za naravo občinske poti ob desnem bregu Save od Radeč do Save.

V imenu občinskega odseka poroča Kromer o tem, da bi se presukala skladna cesta, držeča čez Vagenšperk v Litijem okraji. Nasvetuje, naj se ta stvar deželnemu odboru izroči, kateri naj poizveduje. Bati se je, pravi poročevalec, da bi ta cesta, z velikimi stroški zidana, prazna ne ostala ako se izdela železnica mimo Zatičine.

Poklukar poroča za gospodarski odsek o svojem predlogu o tržaško-loški-koroški železnici. Nasvet naj deželni odbor vladi izroči dotične želje zbornice, sprejme se.

Pridejo poročila o peticijah. Dr. Costa poroča o prošnji v Zagrebu se učečih Slovencev za podporo, in predlaga, naj se na dnevni red preide. Dr. Razlag nasvetuje, naj se dovoli 30 gld., kar obvelja. — Murnik poroča o peticijah dolenjskih občin, naj bi šla železnica čez témeniško dolino. Pravi, da so bili v gospodarskem odseku vsi poslanci enoglasni v tem preverjenji, da je železnica od Ljubljane do Karlovca sploh potrebna in da se mora na Novomesto, kot glavno mesto Dolenjskega obzira jemati. Dr. Razlag navaja statistične date, ki govore za témeniško in proti krško-žužemberški liniji. (Konec prih.)

Štajerski deželni zbor.

(Izv. dopis.)

(17. seja 4. decembra) trajala je od 10 do 1/23, in od 5ih do 1/29. ure zvečer, tedaj 9 ur,

ker so se pri nekaterih točkah prav nepričakovano vnele debate.

Najpreje poroča finančni odsek. C. kr. montanično šolo v Ljubnu namerava vlada odpraviti in na Dunaji ustanoviti višjo enako šolo. Dež. zbor izreče, da ne privoli v ponehanje šole v Ljubnu, katere se naj po terjatvah časa in vednosti reorganizuje.

Za galerijo slik in slikarsko akademijo se postavijo v proračun 7200 gld. Rrandstetter muči zbornico z dolgočasnim govorom o tej stvari in pridruži se mu ne manj dolgobesedni Wretseko. Na deželno gledišče v Gradcu mora dežela doplačati 1570 gl.

Sklepi računov za l. 1870 in 1871 se s tem odobrujejo, da se naloži deželnemu odboru, pozvedati, kaj je krivo visokim zaostankom pri dež. prikladah.

Sprejme se postava, da se znaprej občinske in okrajne priklade morajo nalagati na vse direktne davke, to je tudi na vojskino priklado. Občinski proračun pa se mora predložiti okrajnemu odboru in še le tedaj, če ga okrajni odbor odobri, se sme občinska priklada pobirati. Zoper to šikaniranje občin branili so se in glasovali slovenski poslanci, pa brez uspeha.

Poroča se o raznih peticijah, od katerih omenjam tiste, ki so prišle iz slovenskih krajev. Trgi in občine ob železniški traci Knittelfeld-Zaprešič prosijo, da naj dež. zbor ta projekt podpira. Stvar je že rešena po dotičnih sklepih v seji 22. novembra. — Okrajni odbor šoštanjski prosi, naj dežela na svoje stroške prevzame in dela cesto Sloveni Gradec-Celje. Ta sprošnja se izroči deželnemu odboru, kateremu je sploh že naloženo, v prihodnji sesiji izreči svoje mnenje o tem, ali bi ne kazalo, vse okrajne ceste I. reda na deželne stroške delati. — Mesto Ptuj prosi, da se v Ptuiji cela gimnazija naredi; zdaj je tam samo spodnja realna gimnazija. Šolski odsek predloži, da se za zdaj to ne more privoliti; prošnja naj se tedaj odda dež. odboru v pretres. Poslanec Herman poprime besedo in dokazuje, da je realna gimnazija v Ptuiji slabo obiskovana in se ne bo nikoli prav vzdignila, dokler bo, kar je zdaj, namreč ne učilni, umpak samo germanizujoči zavod. Noben predmet se ne uči v slovenskem jeziku, še slovenščina ne, čeravno je šola na slovenskih tleh v prvi vrsti Slovincem namenjena. To je očitno prelamljanje §. 19. Slovenci ljubijo svojo narodnost, hvaležni so svojim duhovnikom, kateri so jim ohranili to narodnost. Ti čuti se pa vedno žalijo od vlade in deželnega zbora. Vodstvo gimnazije je slabo, ker se sodja bolj peča s politično agitacijo, kakor s šolstvom. Pred vsem treba slovenski jezik kot učni vpeljati. Dr. J. Kaiserfeld, poslanec ptujskega mesta, odgovarja Herman-u, da je šola dobro obiskana, da je večina učencev iz okolice in po imenih soditi, od slovenskih roditeljev; da pa se mora učiti v nemškem jeziku, ker drugače ne kaže. §. 19 derž. osnovnih postav se tukaj ne dá izpeljati. Dr. Schloffer strastno proti Hermanu polemizuje in brani vodstvo in šolo. Imenik učencev kaže, da je vpisanih samo 48 učencev, katerih stariši so svoje otroke kot Slovence dali vpisati, tedaj tirjajo slovenski učni jezik, 68 pa je drugih. Za besedo oglasi se dr. Vošnjak. Wanisch predloži konec debate, kateri se sklene; vendar tirja besedo še dr. Vošnjak in deželni glavar po nekem obotavljanji privoli. Ravno to, kar sta predgovornika povedala, očitno kaže, kaka krivica se Slovincem godi. Z ozirom na število učencev bi morala ta šola vsaj paritétna biti. Govornik opominja na predlog, ki ga je pred 2 letoma v tem smislu bil stavil, ki pa tačas ni bil sprejet. In tudi zdaj se nam očitno pove, da §. 19 osnovnih postav za nas Slovence nima veljave. Delajo se tedaj postave, ki se samo tam in tako dolgo rabijo, doler je Nemcem na korist. — Predlog odseka se sprejme. —

Gruntni posestniki zgornje Radgone prosijo za polajšanje davka pri žganji drožnega žganja.

Prošnja izroči se deželnemu odboru. — Občina Mala nedelja prosi za podporo pri zidanji novega šolskega poslopja. Finančni odsek predloži; da se nič ne privoli, ker ni fonda za take podpore. Dr. Sernec stavi predlog, da se naj privoli 1000 gld. v tem posebnem slučaju, ker edini okraj Ljutomer sam svoje učitelje zadržuje in nobene doplače iz deželnega fonda ne dobi, temuč mora po deželni prikladi s par tisučimi gold. za druge kraje pripomagati. Predlog dr. Sernec-a je z večino sprejet in Mala Nedelja se ima samo svojem zgovornemu in pogumnemu poslancu dr. Sernec-u zahvaliti, da dobi podboro 1000 gld., ker dež. zbor dozda še nobene take prošnje nij uslišal. — Prošnja nekaterih Vojniških tržanov za ločitev trga Vojnik od kmetske občine izroča se dež. odboru, da dalje pozveduje. — Prošnja katoliško-politiškega društva v Konjicah za odpravo okrajnih zastopov se tudi dež. odboru odda. Herman terja, da se bere ta prošnja, kar se pa ne zgodi.

(18. seja 5. decembra.) Po predlogu šolskega odseka sklene deželni zbor: Tisti učitelji enorazrednih ljudskih šol, kateri so v III. in II. redu plače, dobivajo od 1. januarja 1873 osebne priklade letnih 60 gld.

Daljša debata vnela se je pri predlogih finančnega odseka zastran tehnike v Gradcu, ali bi se zidalo novo poslopje za to šolo ali ne. Večina finančnega odseka predlaga, da se samo novi kemijski laboratorij zida, za kar se privoli 8000 gld. Manjšina pa želi, da se naloži deželnemu odboru, naj sestavi proračun, koliko bi veljalo novo poslopje in vse potrebno pohižje in ga predloži prihodnjemu deželnemu zboru. Ker bi zidanje nove tehnike več ko pol milijona veljalo, tehnika pa kot višji učilni zavod bi se moral na stroške državne držati, bi se res deželi preveliko breme nakladalo, ako bi se na njene stroške zidala tehnika. Zato vse napenjanje graških poslancev, zlasti Schloffer-ja nič nij pomagalo; pri imennem glasovanji sprejel se je predlog večine z 36 proti 19 glasom. Da so tudi slovenski poslanci glasovali zoper zidanje tehnike, nij mi treba še posebej omeniti. Dr. Sernec je tudi govoril v tem smislu, ker imamo še dovolj skrbeti za ljudske šole, ne pa da bi za učilni zavod, ki bi ga že zdavnej morala država prevzeti v svojo skrb, deželno priklado povišali za 3 procenete.

Predlog občinskega odseka zaradi posilnega združenja občin, kateri je že trikrat bil na dnevnem redu, tudi denes nij več prišel na vrsto, ker je že bilo prepozno. Kakor se kaže, Kaiserfeld tega in še več enakih predlogov noče pustiti, da bi se o njih razpravljalo, zato ga je tudi za jutranjo predposlednjo sejo postavil kot zadnjo točko dnevnega reda. Mož si pač želi, da bi se ne vnele pricipielne debate in vse odloži, kar bi temu utegnili povod dajati.

(19. seja 6. decembra.) Ker je že predposlednja seja, pričakalo se je, da bo namestnik Kübeck odgovarjal na vladi stavljenе interpelacije, zlasti tudi na ono dr. Vošnjaka zaradi narodne ravnopravnosti. Galerija je polna poslušalcev, a zmotili smo se, kateri smo se nadjali, da bo kakih zanimivih razprav. Kübeck bo, kar se dozda še nikoli ni zgodilo, odgovarjal še le jutri v poslednji seji, na dnevnem redu pa so k večemu volitve zanimale.

Za uda katastralne cenilne komisije bil je izvoljen baron Washington, pošten mož. Za dež. odbornika iz mestne skupine namesto odstopivšega Plankensteiner-ja kandidira, je graški mestni župan Schreiner, pa čudež, dobil je od 25 glasov pri prvi volitvi samo 11, profesor Michl pa 12, pri drugi ponovljeni pa je prof. Michl z 13 glasovi bil izvoljen, tedaj Schreiner propadel; srd se mu je bral na obrazu. Izvoljeni je dober jurist in tudi v narodnem oziru ne prenapet; Schreiner pa bi samo graško kliko, ki že itak nadvladuje v dež. zboru, podpiral.

V državni zbor so se imeli voliti 3 poslanci

dva namesto grofov d'Avernas, katera kot konservativca nijsta šla v državni zbor in vsled tega svoj mandat izgubila, eden pa namesto dr. Lipp-a. Pred to volitvo so konservativni in slovenski poslanci pismeno izrekli, da še zmirom stojé na stališči, katerega so dozda še pred vsako volitvo v državni zbor zaznamovali, da namreč državnega zbora ne pripoznajo kot postavnega. Kaiserfeld reče, da tudi on temu izreku nasproti ostane pri besedah, katere je lani ob enaki priložnosti izrekel in da se na ta protest ne more ozirati. Izvoljena sta potem bila baron Gudanno in grof Platz, oba konservativna, ker sploh v dotični skupini nij drugih poslancev.

(Konec te seje in poročilo o poslednji prinesemo v prihodnjem listu.)

Dopisi.

Iz Gradca 4. dec. [Izv. dop.] (Slovenske svečanosti. Triletnica društva „Vendija“.) Slavjani, živeči v Gradcu, vidijo dijaška društva nastajati in zopet propadati. Vedel bi tu mnogo taci družtev naštetih, a nemam denes tega namena. Poročam Vam tu le v kratkem o svečanosti v spomin triletnega obstanka slovstvenega društva „Vendija“ na tukajšnji tehnični, katero je najstareje med slavjansko-dijaškimi.

Zbralo se nas je včeraj čez 400 dijakov in nedijakov vseh slavjanskih plemen. Med zadnjimi bili so naši vrli poslanci gg.: Dr. Vošnjak, dr. Dominkuš, dr. Srnec, dalje gg.: Dr. Benj. Ipavie, prof. dr. Krek, dr. Žižek, ingénieur Vošnjak — brat poslancev in celo Nemeec dr. Janschinsky. S slovanskimi napisi in trobojnicami okusno okinčana sobana bila je prenapolnjena.

Po uvodnem govoru predsednika društva g. Poznika govoril je podpredsednik g. Weiss v hrvatskem jeziku in to o posebnostnem vprašanji sedanjega časa — o ženskih dijadih. V spomin letos umrlega hrvatskega pesnika Preradovića deklamoval je društvenik g. Radinović „Putnika“ — eno njegovih najboljših del. Med gromovitimi živio-klici stopi potem g. dr. Vošnjak na oder, ter v jedernatem govoru razvija zastavo: „Vse za domovino, omiko in svobodo.“ On je govoril iz src vseh zbranih, kateri so mu z viharinimi dobroklici in ploskanjem med govorom pritrjevali. Živio-klici iz vseh grl nazdravljen zapustil je oder, ter kmalu potem — po končanem programu — prevzel z navdušenjem pozdravljen, predsedništvo. G. dr. Srnec nazdravi tehnikom — poklicanim, da zboljšajo materialno stanje naše domovine. Pozdravljajo na dalje „Vendijo“ v imenu Dalmatincev — g. Baljak, v imenu Hrvatov — g. Hadvig, Srbov — g. Tomanović, Poljakov — g. Kržižanowsky. Brzobjavna pozdravila došla so iz Hrvatske in Beča od podpirajočih udov in društva „Slovenija“. Po Slovenskem več znani g. Tone Turkuš govoril je vrlo lepo o našem Preširnu, na katerega rojstni dan je „Vendija“ ustanovljena. Jako ginljivo govoril je Srb g. Radulović o tugah Slavjanov in o Jugoslavjanstvu. G. prof. dr. Krek opomenja v daljnem govoru največega občeslovenskega lista — „Slov. Nar.“ in glasila goriških Slovencev „Soče“. G. Venger govori o dveh mladih društvih zelo važnih za slavjanske dijake — o društvu za podporo revnih dijakov na vseučiliščih in o „slavjanskem pevskem društvu višjih šol.“

Pevsko društvo je pri tej slovesnosti sodelovaje, prvič javno nastopilo. Čuli smo pet zborov in dva četverospava jako eksaktno in umetno pevanih. Doneli so čisti glasovi iz mladih prs slavjanskih, ter poslušalcem tako ugajali, da se so morale vse točke ponavljati. Prvi ta uspeh nam je porok za razvitek in napredovanje pevskega društva.

In tako smo preživeli nekoliko ur v veselej slavjanskej družbi, kakoršnih tu žalibog sicer pogrešamo.

Iz Ptuja 8. dec. [Izv. dop.] (Povodenj.) Pretečeni četrtek je Drava pri Ptui tako narasla, da se je čres bregove razlila in v mestne ulice tik struge, potem celo občino, Breg poplavlila, in se do Turniš, in dalje doli blizu sv. Vida razširila. Voda je v kratkem za 11 čevljev narasla, ker je na Koroškem za voljo velike toplote sneg kopnel. Na Bregi je deroča voda most razdrila, na Borli in na Zavreču pa brode odplavila, da je s pravo stranjo vso občenjo pretrgano bilo.

Voda terja vsikdar svoje žertvo. Ob polnoči so iz Brega živino v mesto tirali, ker so stajé že globoko v vodi stale. Na dravjem mostu je polno ljudstva stalo, katero je veliko vodo gledalo, noč je bila temna, da se nij za korak naprej videlo, luči pa na mostu nije nobene stalo. Besna živina je na mostu pred ljudstvo planila, nek dijak IV. gimnazijalnega razreda se hoče pred to nevarnostjo oteti in skoči na stran. Ali ravno tu ga osoda čaka. Na drugi strani je namreč velik voz stal, mladenič skoči v temi v oje, ker voza ne vidi, in se v trebuh tako nabode, da omamljen na tla pade. Denes so ga pokopali. — Čuditi se je, kako more mestna policija pri taki nevarnosti tako nepazljiva biti, da pusti ob enem na mostu stati ljudstvo, vozove, in živino, katera je v temi vsikdar bolj besna, in čuditi je da mosta celo nij nič razsvetila. — Če se za to gre, slovenske nedolžne slovenske dijake pri volitvah po mestu loviti, in je brez uzroka v Samnici zapirati, takrat mestni župan sam svojo policijo komandir, če pa mestu in prebivalstvu nevarnost preti, takrat je povsod, samo na pravem torišču ne. — Ja Bauer, das ist was anderes.

Iz Hrvatskega 5. dec. [Izv. dopis.] Kakor so v Pešti veseli pada Lonyayevega, ravno tako tudi pri nas. Mi smo imeli priložnost Lonyayevo dvoličnost in dvojezičnost spoznavati iz razpusta lanjskega našega sabora, iz dogovorov na Dunaji in v Pešti, ki so na saborski razpust sledili, zlasti pa iz postopanja proti našej kraljevinke deputaciji in iz nazajpoklicanja Vakanovića. Tudi to mi dobro vemo, da nij nobeden drugi kakor Lonyay sam dal elaborat naše regn. deputacije v dunajski Novej Pressi tako nevsmiljeno do zadnje koščice prešibati, in vendar se je nasproti udom naše regn. deputacije hlinil in nevednega stavil, češ da je o vsem tem celo nedolžen. Mi sicer tudi v Szlavyya nemamo nobenega zaupanja, pa dokler o nasprotji prepričani nijmo, ga držimo v smislu državljanskega zakonika vsaj za osebno poštenega moža. Samo Rauchijance je vest o Lonyayevem padu iznenadila. O njem izgubili so svojega naj boljšega zavetnika. Njih ladja izgubila je z njim svoj naj višši jambor in svoje naj širše jadro!

Včeraj peljal se je Strossmajer skoz Zagreb v Italijo. To nij ravno povoljno znamenje za stanje naših dogovaranj z Magjari. Če mož takšnega političnega upliva in takšnega socijalnega ugleda kakoršen je Strossmajer v naših denašnjih okolnostih na potovanja gre, je to znamenje, da politično položje njegovo nazočnost ne potrebuje. Strossmajer je še zmerom tačas na potovanja šel, kadar je naše politično položje za nas nepovoljno bilo. Veselilo me bo, če bom mogel to v prihodnjem dopisu dementovati.

V pojasnjenje našega finančnega vprašanja nasproti Ogerske sledi: Kakor znano, razdelil se je strošek za skupne avstro-ogerske zadeve v „ausgleichu“ leta 1867. tako, da Avstrija 70%, Ogerska pa 30% za nje plačuje. Ko se je pozneje leta 1870. tudi vojn. krajina od avstrijske vlade ogerske predala, prevzela je Ogerska za njo še 2%, tako da denes Avstrija 68%, Ogerska pa 32% v skupno avstro-ogersko državno blagajno plačuje. Ko je naša regnikolarna deputacija tudi avtonomno upravo naših financij tirjala, nastalo je vprašanje: koliko od 32 ogerskih odstotkov odpada na našo kraljevino? Magjari so zahtevali v to ime od nas 6%, Jakič, ud naše regn. deputacije, je pa na podlagi avtentičnih podatkov izračunal, da bi

brez belovarske županije samo 2-87% na Hrvatsko odpalo, za belovarsko županijo, Senj in vojn. Sisek pa od onih 2%, ki jih je Ogerska za celo vojn. krajno prevzela, 13 1/3%. Vkupno bi tedaj cela sedanja civilna Hrvatska in Slavonija za skupne zadeve habsburške monarhije blizo 3% plačevala, in sicer bi te 3% ne vplačivala neposredno v skupno državno blagajno, ampak zavolj tega, da se ogersko-hrvatsko državno zaedinstvo ne žali, potem ogersko-hrvatske skupne državne blagajne. Finančno vprašanje suče se tedaj med Magjari in nami med 6% in 3%.

Politični razgled.

Ko bode ta list bralcem v roke prišel, skleneni bodo vsi deželni zbori. Proti sedanjemu sistemu so se izrekli razen čeških in moravskih deklarantov tudi poljski z adreso, kranjski z adreso, tirolski, vorarlberški (ki nij hotel v državni zbor voliti) in posamezne manjine v drugih zborih.

O volilni reformi, s katero misli ministerstvo v državni zbor prijahati, govore ustavoverne novine veliko. Izvedamo iz njih, da ministerstvo ne misli števila poslancev podvojiti, temuč za dve tretjini pomnožiti in sicer ne za vsako deželo po številu dozdanih poslancev enako. Ravno tako se poudarja, da se bode princip svobode in liberalizma, t. j. pravičnosti preziral. Lepo to za „liberalce!“

V Galiciji med Poljaki ideja federalizma napreduje. Knez Čartoriski, odločen federalist, je dobil 50 glasov pri volitvi v državni zbor. in oportunci so proti njemu zmagali s dvema glasoma. Tako je upati, da kmalu tudi v Galiciji prodre federalizem.

V Ogerskem zboru je bil sprejet amendent da je v zboru glavnega ogerskega mesta magjarski jezik edini posvetojni jezik. In vendar v Buda-Pešti Magjari nemajo jezikove večine.

Ogerski listi se silno hudujejo nad dopisom, ki ga je zadnjič prinesla „Republique française“ iz Zagreba. „S kakošnim namenom“ — pravi „P. L.“ — „se neki kažejo hrvaški „bratje“ takó francoskemu občinstvu? Je-li to pravično, vladne napake, ali ene stranke, imputirati takoj celemu (madjarskemu) narodu? Po mislih dopisovalca, ki vidi povsodi le slabo, dobrega pa nič, hoče Ogerska z nasilnimi sredstvi Hrvatsko anektirati itd. Na to odgovarja „Südsl. Corresp.“ med drugim: „Kdo pa razodeva mnenje naroda, posebno konstitucionalnega? Ne vlada, njeni zastopniki in časniki? Ako se pa ti strinjajo, moral bo celi svet vrjeti, da je govoril celi narod! In kako se vede ogerska vlada, poslanci in časniki proti Hrvatski?“

Na Francoskem razpore med monarhisti in republikansko vlado še nij konec. „Republique française“ in z njo vse Francoski in napredku prijazne novinarstvo zahteva razpuščenje narodne skupščine kot edino zdravilo.

Razne stvari.

* (V državni zbor) je kranjski zbor volil dr. Costa (namesto dr. Zarnika) in Horaka namesto Karla Rudeža, ki se je sam odpovedal. — Kadar pridejo direktne volitve, slov. poslanci izstopijo iz državnega zbora. Nam bi bilo še ljubše da bi vanj ne šli. Saj je sam dr. Bleiweis našteval, koliko škode je nam ta rajhsrat storil.

* (Iz deželnih zborov,) kjer so Slovenci zastopani, prinesemo zarad pomanjkanja prostora konec poročil prihodnjič. Za denes poročamo ob kratkem: V kranjskem zboru je bila adresa sprejeta. Dr. Razlag nij glasoval zanjo iz formalnih razlogov, česar mi ne odobrujemo. Isto tako ustavoverni Svetec politično nerazumni Zagorec in (ne vemo zakaj) Peter Kozler nijso za njo glasovali. O tem več nečemo govoriti prej predno celga poročila govor ne prinesemo. V graškem in goriškem zboru je vlada odgovorila na interpelacije slovenske, da neče izvršiti narodne ravnoprav-

nosti. Sploh bomo priložili o važnih sejah letošnjih zborov in o veselih in neveselih prikaznih obširneje in večkrat še govoriti.

* (V. C. Supan) je svoj mandat kot kranjski poslanec položil. Gotovo najbolj patrijotičen čin v teku njegovega političnega življenja.

* (Poslanec Svetec) ima od nekdaj že svoje posebne muhe. A v decembrizmu je nadalje šel v odseku za poročilo o delovanju deželnega zbora, kjer je bil — proti slovenskim paralelkam na gimnaziji. To že nij več narodno, to je nemškutarstvo. Da je stvar istinita, moramo misliti, ker čuli smo jo iz poslanskih krogov.

* (V skrivni seji) je zadnji petek obravnaval kranjski zbor defraudacije v dež. bolnici. Kromer je baje „grmel“ po svoje.

* (Glasbena Matica) ima že 250 udov, med temi okol 20 ustanovnikov.

* (Slovenske pesni) t. j. napevi Jenkovi in Ipavčevi so te dni naročene v Ljubljani za — Koburg-Gotha.

* (Iz Pazina) je dobil dr. Zarnik zahvalnico tamošnjih laških učiteljev in učiteljic, — ker je „poüre“ zagovarjal.

* (Pri sokolskem večeru) zadnjo soboto v ljubljanski čitalnici se je nabralo pri kupovanju srečk 120 gold. čistega za „Narodno Šolo.“ Gotovo lepa svota.

* (Iz Ptuja) se nam piše: 15. decembra t. l. je v čitalnici glediščna igra, in udje so povabljeni, da se mnogoštevilno vdeležujejo. Odbor.

* (Železnica Radgono-Ljutomer-Ormuž - (Središče) se snuje t. j. sestavi se je v Mariboru komité, ki bode to črto pri vladi zagovarjal; bila bi ta črta z že trcirano vzhodno-štajersko do Radgone in s podaljšanjem na Zagreb in naprej najkrajša zvez med Bečem in Bosnijo. Te dni pregleduje komisija zgor imenovano črto.

* (Banka „Slavija“) je zidala v Pragi veliko poslopje. 7. t. m. se je pa novo zidanje podrlo. Sedem ljudi je mrtvih ostalo, 13 je teško ranjenih, 7 lahko ranjenih. Treh zidarjev še zdaj niso mogli iz podsipa izkopati.

(V ljubljanskih tiskarskih krogih) se govori, da mislijo zdanji očetje v „Matici“ veljavni kupiti na g. Sovanovo ime Blaznikovo tiskarno. „Novice“ bodo baje dva krat na teden izhajale. To je, kakor rečeno, govorica. Večja konkurencija v časnikarstvu in narodnem tiskarstvu more naši književnosti sploh samo pomoči, ker bode povsod koristno in k delavnosti buče tekmovanje oživelo. Če bog dá, bode tudi naša „narodna tiskarna“ po popolnem uredjenju oživela več literarnih slovenskih podvzetij po novem letu.

(Č. g. naročnikom.) Ljubljanska pošta neče po 7. zvečer našega lista prejemati. To je krivo, da ga nekateri g. naročniki za eno pošto kasneje dobivajo. Storili smo potrebne korake, da se to popravi. Za zdaj pa prosimo oprostjenje.

Vsem slovenskim učiteljem,
prijateljem narodne šole in sploh vsem rodoljubom!
(Konec.)

Nabirajmo tedaj ude in vsakoršne darove pri vseh veseljah, shodih in drugih prilikah, in kdor ne premore po goldinarjih, bode vsaj po soldih podpiral narodno šolstvo, ki bode stoterni sad rodilo.

Podpisani odbor začasno opravlja vsa društvena opravila tako dolgo, da pristopi več udov in se skliče občni zbor, pri katerem bode se volil novi odbor. Zglaševanje k pristopu in denar sprejema začasni društveni tajnik in blagajnik g. M. Močnik, učitelj v prvi mestni šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani; drugpot pa se bodo tudi poverjeniki naprosili, da bodo opravljali ta opravila.

Učitelji in vi vsi šolski svetovaleci in rodoljubi, podvizajte se k dobri reči — pristopajte k „Narodni Šoli“, da z združeno močjo bode se sezidalo krasno poslopje omike v slavo našemu milemu narodu. Čas neprestano hiti; zguba časa pa se ne more nadomestiti. Porabimo dobo, v kateri živimo, ter delajmo za omiko in blagor našega naroda, kjer koli je le priložno.

Z Bogom na delo!

Vse domačemu šolstvu prijazne časnike prosimo, da blagovolijo ta poziv sprejeti v svoje predale!
V Ljubljani, meseca novembra 1872.

Osnovni odbor društva „Narodna Šola“:

Dr. Razlag, prvomestnik.

M. Močnik, A. Praprotnik, Fel. Stegnar, Iv. Tomšič, Dr. Vošnjak, odborniki.

Listnica opravištv. G. F. B. č v Kapli. V redu. Naročeni ste do konca tega leta.

Dunajska borska 7. decembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 15 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70 " 40 "
1860 drž. posojilo	102 " 50 "
London	108 " 90 "
Kreditne akcije	339 " — "
Akcije narodne banke	965 " — "
Napol.	8 " 69 "
C. k. cekini	5 " 9 "
Srebro	107 " 75 "

Nr. 217.

Razpis učiteljske službe.

Na ljudski šoli v Rečici je razpisana učiteljska služba z letno plačo 400 gld. in s prostim stanovanjem.

Prosilci naj vložijo svoja z postavnimi spričali in dokazi v popolnem znanji nemškega in slovenskega jezika obložena prosila najdalje do 31. decembra 1872 neposredno pri krajnem šolskem svetu v Rečici.

Okrajni šolski svet v Gornjem gradu dne 27. novembra 1872.

(245—1)

Predsednik: **Franz.**

Novi mehovi za ogenj pihati.

Podpisani izdeluje že čez 29 let v Kropčanskem, Kamnogoriškem in Tržiškem fužinarstvu (Bergwerk) po velikih in dobrih izkušnjah dobre in stanovitve mehove, na vsak način: okrogle in podolgate, s katerimi se malo oglja porabi in hitro in dobro delati more.

Kdor takše mehove želi, naj se pismeno ali ustno pri podpisaneu naroči, kateri oblubi, naročena dela hitro in dobro izgotoviti.

V Kropi na Gorenjskem. (241—3)

Matija Zupan.

Da se čisti in zdravi ohranijo

Zobje in zobno meso

za to je dobra (8—5)

anatherinova ustna voda
od dr. J. G. POPP-a,

e. k. dvornega zdravnika za zobe na Dunaji, kakor težko kako drugo zdravilo, ker nima nobenih zdravju škodljivih snovi v sebi, brani, da zobje ne gnijo in se zobni kamen ne dela, varuje, da zobje ne bole in usta ne gnijo in te bolezni (ako bi bile že nastale) v kratkem času zljajša in odpravi.

Dobi se v Mariboru v Bankalarjevi lekarni, pri g. A. W. Konigu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celju pri Crispertju in v Baumbachovi lekarni; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lek.; v Konjicah pri C. Fischerju, lek.; Lebnitz, lek. vdove Kretzig; Ljutomeru lek. F. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brežcah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; Kisljavi v lekarni; Stainz V. Timonšek, lek.; Sl. Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik lek. Varaždinu A. Halter, lekarnici. Deperis lek. v Ipavi.

Naznanilo.

Advokat Janez Ogrinc,

e. kr. jub. okrožne sodnije svetovalec je v svojem novem stanovanju v **Kranju** odvetniško pisarnico v Kohovi hiši, šte. 191 v I. nadstropji ravnokar odprl. (238—3)

Občno priljubljeni in po zdravniških izrekih skušeni (230—3)

Štajerski zeliščni sok

se dobi vedno v čvrstem stanju pri **J. Purgleitner-ju**, lekarji v Gradcu, v Bankalarjevi lekarni v Mariboru in pri M. Morić-u v Mariboru. Cena za steklenico **87 kr. a. v.**

brez zdravila

Na prsih in plućah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo

brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—28) brez zdravila

**Najnovejša
ponudba igre na srečo.**

Sreča in blagoslov pri Cohn-u.

Velika od Hamburške države garantirana denarna loterija čez

2 milijona 161.300 tolarjev.

Ta ugodna denarna loterija je takrat zopet s dobitki prav znamenito pomnožena; ona obsega 69.000 ždrebij in se bodo v malo mesecih v 7 razdelkih sledeče priloge gotovo dobile, namreč: 1 dobitnik po primériljeju 100.000 tolarjev, posebno tolarjev 60.000, 40.000, 30.000, 16.000, 12.000, 10.000, 2krat 8000, 3krat 6000, 5krat 4800, 1krat 4400, 12krat 4000, 11krat 3200, 10krat 2400, 32krat 2000, 5krat 1600, 64krat 1200, 122krat 800, 6krat 600, 3krat 480, 256krat 400, 306krat 200, 6krat 120, 402krat 80, 16.408krat 44, 40, 18.340krat 20, 8, 6, 4 in 2 tolarjev.

Vzdiganje dobitkov prvega razdelka je uradno na

18. in 19. decembra t. l.

določeno. K temu velja

cela originalna srečka samo 3½ gld. a. v. pol originalne srečke samo 1¾ gld. a. v. četrt „ „ samo 1 gld. a. v.

in jaz razpošiljam te originalne srečke z vladnim grbom (ne od prepovedane obete ali privatnih loterij) na frankirano pošiljatev zneska, celo v najdaljnije kraje čestitim naročnikom takoj.

Uradni zapisnik vzdigatij in

razpošiljanje dobitkov

sledi takoj po zdrebanju na vsacega deleznika natančno in na tihem.

Moja kupčija, kakor je znano, je ta najstarejša in najuspešnejša, ker so delezniki pri meni uže te največje glavne dobitke po 100.000, 60.000, 50.000, čestokrat 40.000, 20.000, celo pogosto 12.000, 10.000 tolarjev i. t. d., in nedavno pri bivših vzdigatvah meseca novembra t. l. skupno svoto čez 100.000 tolarjev po uradnih zapisnikih dobitkov pri meni dobili.

Laz. Sams. Cohn

v Hamburgu.

(243—2)

Glavna pisarna, Bankno in menjisko opravilstvo.